

BCU Cluj / Central University Library Cluj
**SZERKESZTI-AZ-UNIO-D-TAGJAIBÓL-
 ALAKULT-SZERKESZTŐBIZOTTSÁG
 CUPRINSUL**

Lucru de Zile.

— : Ioan, inaugurătorul de drum.

Fr.: I. P.: Cultură și francmazonărie.

Fr.: dr. P. M.: Loja la cele trei crini din Timișoara.

(in limba germană.)

Fr.: Al. Frigyes: Papa Piu IX. n'a fost mazon.

Darea de seama despre ședințele comitetelor de n uncă și ale
 consiliului de federație.

Francmazonărie din țară. Stiri.

TARTALOM

Munkanaptár.

János az útverő.

P. I. t.: Kultúra és szabadkőművesség.

Dr. P. M. t.: Die Loge „Zu den 3 weissen
 Lilien“ im Or. Temesvár.

Frigyes Sándor t.: Nem volt szabadkőműves
 IX. Pius pápa.

Beszámoló a páholyközi munkabizottság
 és a Szövetségtanács brassói üléséről.

Belföldi szabadkőművesség

Hírek a nagyvilágból.

INHALT

— : Johann, der Bahnbrecher.

Br.: I. P.: Kultur und Freimaurertum.

Br.: Dr. P. M.: Die Loge zu den 3 weissen
 Lilien im Oriente Temesvár.

Br.: Al. Frigyes: Papst Pius IX. war kein
 Freimaurer.

Die Sitzungen der Logen-Arbeitsgemeinschaft
 und des Bundesrates in Kronstadt.

Freimaurerei im Inlande. Nachrichten aus
 aller Welt.

MUNKANAPTÁR

A Romániai Nemzeti Nagypáholy Jánosrendi Szövetségének védelme alatt dolgozó t. és t. páholyok munkarendje

Unio

Cluj—Kolozsvár keletén. Helyiség. Str. Baba Novac 3. — Munkanapjai: Minden hó első és harmadik szerdáján este 8 órákor. Páros szerdákon értekezlet — Profáncim: Zipszer Alajos str. Baba Novac 3.

Aurora

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden második hétfő este 9 órákor. Közbeeső hétfőn értekezlet — Profáncim: Dr. Fischer Gyula orvos, str. Reg. Carol 69.

Traian

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: str. Principele Carol 9. — Munkanapjai: Minden szerdán este 8 órákor. — Profáncim: dr. Ioan Hozan Str. Reg. Carol No. 56.

Zu den drei Säulen

Braşov—Brassó keletén. Helyisége: Strada Noua 27. — Munkanapjai: Minden kedden este 8 órákor. Profán cim: Ludovic Ser vacius, ny. subprefect, Braşov.

Concordia

Arad keletén. Helyisége: Bulv. Gen. Dragalina 30. — Munkanapjai: Minden pénteken este fél 9 órákor — Profán cim: Dr. Szöllösi Zsigmond ügyvéd, Arad, Str. Regina Maria 3.

Bethlen Gábor

Târgu-Mureş—Marosvásárhely keletén. Helyisége: Str. Ştefan cel Mare 83. — Munka-

napjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 8 órákor. — Profáncim: Dr. Péterfi István orvos, Piaţa Reg. Ferdinand 32.

Bihar

Oradea—Nagyvárad keletén. Helyisége: Alea Romei 2 sz. tl. em Munkanapjai: Minden hó első és harmadik hétfőjén este 7 órákor. Páros hétfőkön értekezlet. — Profáncim: Dr. Edelman Menyhért orvos, Rimanóczy-ucca 12.

Pax

Timişoara—Temesvár keletén. — Helyisége: Bulv. Reg. Ferdinand, Palatul Lloyd — Lloyd palota. — Munkanapjai: Minden hó második és negyedik hétfőjén este 8 órákor. Páratlan hétfőkön tisztii értekezlet. — Profán cim: Rosenthal Mór ügyvéd, Timişoara, Bulv. Reg. Maria No. 6. Magánügy.

Die Arbeit

Bucureşti—Bukarest keletén. Helyisége: A nagypáholy str. Câmpineanu 45 szám alatti helyiségben dolgozik. — Munkanapjai: Minden hétfőn este 9 órákor. A hó első hétfőjén értekezlet. — Profán cim: Ernst Heitz, Direktor der „Otelul Böhler“, Bucureşti, I. B-dul Domnului Library Cluj

Kölcsey (Satumare—Szatmár),

Tisza (Sighetul-Máramarosziget) és

Hunyad (Deva—Déva) átszervezés

alatt.

Szabadjómüves-irodalom

Lenhoff Eugen: Die Freimaurer. Ihre Geschichte. Organisation und ihr heutiges Wirken, 476 Seiten und 107 Bilder.

Brosch. Rm. 14.—, Ganzleinen Rm. 17.—

Gaston Martin: Le Franc = Macconnerie Frs. 12.—

O. Caspari: Die Bedeutung des Freimaurertums V. Ungar B.

A. Daiber: Et Jahre Freimaurer (Logen Geheimnisse) Rm. 1.—

Geischer: Die Freimaurerei, ihr Wesen und Wirken Rm. 1.—

Hornetter: Die Freimaurerei Rm. 1.20

Keller: Die Freimaurerei aus „Natur und Geisteswelt“ Rm. 2.—

Neumann: Die Freimaurerei Rm. 1.20

L. de Ponciu: Hinter den Kulissen

I. Das Freimaurertum der Revolution Rm. 3 5)

II. Judentum und Weltumsturz Rm. 4 —

Schwarz—Bostonitsch: Die Freimaurerei Ihr Ursprung, ihr Geheimnisse, ihr Wirken. illust. Rm. 720.

Das Geheimniß des Freimaurers von einem Bruder Meister Rm. 5.—

Leadbeater: Das Verborgene Leben in der Freimaurerei Rm. 15.—

Heinichen: Die Grundgedanken der Freimaurerei im Lichte der Philosophie Rm. 5.60

Az itt felsorolt művek megrendelhetők a „Testvériség“ kiadóhivatala útján.

Kiadó

F.F.A.
**SZERKESZTI-AZ-UNIO-I-TAGJAIBOL-
 ALAKULT-SZERKESZTOBIZOTTSAG
 CUPRINSUL**

Lucru de zile.
 Domnizio Torrigiani
 — : Confesiuni despre primele impresii în loja.
 dr. M. S. t.: Omul.
 Recenzie de cârji.
 Serbarea Ioan din Arad.
 Marele maestru al Grande Loge de France în România.
 Francmasoneria în Tara.
 Stiri din lumea intragă.

TARTALOM

Munkanaptár.
 Domizio Torrigiani.
 — : Vallomás a páholyban szerzett
 első benyomásokról.
 dr. M. S. t.: Az ember.
 Könyvismertetés.
 Az aradi János ünnep.
 A Grande Loge de France nagymestere
 Romániában,
 Belföldi szabadkőművesség.
 Hírek a nagyvilágból.

INHALT

Arbeitskalender.
 Domizio Torrigiani.
 — : Bekenntnis über die erste Impression
 in der Loge.
 dr. M. S. t.: Der Mensch.
 Buchbesprechung.
 Der arader Johannisfest
 Der Grossmeister der Grande Loge de France
 in Rumänien.
 Inländische Freimaurerei,
 Nachrichten aus der ganzen Welt.

TESTVÉRISÉG

KÉZIRAT SZABADKÖMŰVESEK SZÁMÁRA

János, az utverő

Égészen különös. Az istentelennek, a vallástalannak, elmaterializáltnak rágalmazott szabadkőművességnek védőszentje van. Védőszentje, akinek alakja maga is szimbolum. Ama Keresztelő János, aki nem volt pogány, már nem volt zsidó és még nem volt keresztény és mégis: próféta volt; hitének mártirja volt, a szebb, jobb teljesebb, igazabb emberség utverője, hirdetője, hitvallója és vértanuja. Ő még nem tudta, mi a keresztihalál és már hirdette a feltámadást. Már szakítani merészelt övéinek megcsontosodott egyházával, mely akkor egyben a világi hatalom letéteményese is volt. Még nem látta maga előtt, csak a nagy körvonalakat. Csak a hit élt, lobogott és gyujtott benne: eljön majd Ő, aki mindezt megvalósítja, aki több lesz és teljesebb lesz, mint jómaga. Eljön Ő, a beteljesedés, akinek jómaga a saruit sem méltó megoldani. S hogy eljött, még tőle vehette a Megtisztulás szimbolikus nagy ajándékát, az alámerítést a Jordán vizébe s kezének rátevésében az átdást a nagy feladathoz, melynek betöltésére elrendeltetett Amaz.

János, az utverő — ha mélyen átérezzük szimbolikus figurájának jelentését — személyében. szándékaiban, életében, cselekedeteiben és halálában is egyet jelent a szabadkőművesség lényegével, rendeltetésével, munkájával és sorsával. Az utverő rendeltetése: mindig egy lépéssel előbbre járni, járható utat kövezni az útnunk következőknek. Néha rengetegen visz át ez az út: ilyenkor iitani öserdők bozótját, hazug megszokások és utelzáró előítéletek kidölt évszázados törzseit, látást és haladást összekuszáló iszalagjait és liánjait. Néha ingoványt kell járhatóvá tenni: ilyenkor lecsapolni megrekedt állóvizeket, melyek az ember egészségét fertőznék miazmáikkal és szilárd lépteit fenyegetnék meg iszapnak és zsombéknak halálos marasztalásával, hogy aztán sem előre, sem vissza haladása ne legyen ebből a végzetes süppedőből. Néha sziklákat kell kirobbantani, gyüölködések sziklafalait, okatlan macacsságok meredélyeit a józan belátás csákányütéseivel járhatóvá nivellálni s a szeretet hegyeket lehordó erejével járható kulturterületté elegyengetni. De mindig elől, mindig példát mutatva, mindig előkészítve és előkészítve másokra, Arra, aki eljövend, hogy megteremtse ezen a földön az egy akol és egy pásztor országát. És az utverő sorsa: vállalni a munka nagyobb felét, az elismerés kisebb részével, vagy teljes elmaradásával is megelégedetten. Mert nem a siker fontos, hanem az eredmény.

Keresztelő Jánost, akit június 24-én az egész földgömb minden keletén kigyuló világosságok ünnepelnek, tulajdonképpen mi magunk vagyunk, ha igazán szabadok és igazán kőművesek vagyunk. Nagy Előkészítők, hittel Hitet Ebresztők, szeretettel Utat Köve-ők, mely puhább legyen az Ember számára a legpuhába tavaszi pázsitnál, mégis erősebb, tartó-abb, ellentállóbb és megpróbálóbb minden kőből, aszfaltból vagy préselt gummiból épített utnál. Utat, amely egymáshoz vezessen. Utat, amelyen Ő, az eljövendő, elvezessen mindnyájunkat a Beteljesüléshez. A templomhoz, melynek falaihoz téglát hordani elhatározásunk és fogadalmunk köt Amelyet talán tető alatt nem látunk meg soha, de építése közben felemelhetjük önmagunkban a bölcsesség, erő, és szépség hármasság pillérére nyugvó templomát, a jó lelkiismeretnek, hogy kötelességünket hiven teljesítettük, míg erre nekünk mód adatott.

.....

Kultúra és szabadkőművesség

Ez volt a címe annak a bölcs oktatásnak, melyet május 9-én, kérésre, P. I. tartott a baráti körök újabb nemzedékének. Megragadó hatást gyakorolt minden hallgatójára, aminek föbben adtak kifejezést. Sajnáljuk, hogy belőle terünk korlátolt volta miatt, csak az alábbi szemelvényeket adhatjuk.

... Ásatások alkalmával többszörösen váltakoznak egymás fölött a kultur-retegek és az egymást felváltó rétegeket az elpusztulás üszkei és évszázadok pora választja szét.

Hány kultúra omlott így össze és hol tartana az emberiség, ha kulturája pusztulás nélkül fejlődött volna és nem kellett volna sok évszázados megszakítással egyre romokból újra sarjadjania!

Am az emberi szellem kutató alaptermészete folytán minden időben voltak apostolai a megismerésnek és martyrjai a felismert igazságoknak, — fanatikusok, kik az emberi közösség előbbrevitelét, az emberi sors könnyítését életük árán is életük feladatává tették és ilyen apostolok, fanatikusok és martyrok voltak a mindenkori szkszek, helyesebben olyan emberek, akik a szkség elveit vallották évszázadokkal azelőtt, hogy a szkség csupán két százados szervezettségben meg lett volna

De ha messze századokba tekintünk vissza, mindig azt fogjuk tapasztalni, hogy mindazon nagy emberek, akiknek neve úgy maradt ránk, mint a kultúra előbbvivői, mindig az emberi szolidaritás érzetéből fakadólag munkálkodtak és az emberszeretet sugallta őket; tehát cselekvésük rugói azok az erények voltak, amelyeket ma szkszeknek mondunk.

Előadásomnak nem az a célja, hogy . . . minden kulturát szksi alkotásnak állítsak oda, de ki akarom mutatni, hogy a szkség formális megalakítása óta a szellemtudományok mely közismert művelői tartoztak a szkség kötelekébe . . .

A híres francia enciklopédia kezdeményezését a francia szkségnek köszönhetjük. (A munka 1741-ben indult el, első kötete 1752-ben jelent meg.)

A nagynevű franciák közül Montesquieu, Diderot, D'Alembert, Lafayette, Desmoulins, Danton, Vernet Yreuze, Mirabeau, Beaumarchais, Fénelon, Robespierre és Talleyrand vetek benne részt . . . Még jóval a francia forradalom előtt Dupaty volt az, aki a francia szkség segítségével enyhítette a francia büntető jog kegyetlenkedéseit . . . Mindazonáltal azonban, hogy a francia szkség sorában, mint láttuk, a francia forradalomnak számos nagy szereplője vett részt, a forrada-

lom kitörésében, melyet gyakran szaksi összeesküvésből eredőnek mondanak, a szksségnek része nem volt . . . Ha a szabadkőművesség lett volna a forradalom szervezője, akkor nem kellett volna műhelyeit 1792-ben bezárnia . . .

A német szksség kezdeteit jellemzi, hogy annak vezetői között a német országok uralkodói is résztvettek. Így Nagy Frigyes mikor trónra lépett, nyíltan kijelentette a szksséghez való tartozását . . . a legutolsó a száz napig uralkodott III. Frigyes volt.

Ausztriában is az uralkodóháznak több tagja vétetett fel a szksek közé; így I. Ferenc, Mária Terézia férje.

A német szksség a német irodalom, tudomány és művészet legnagyobb embereit sorolja tagjai közé. Goethe, Lessing, Herder, Börne, Bürger, Wieland. Fichte von Stein, Blücher és Scharnhorst nevei díszítik a német szksség névsorát.

Lessing mondotta föbbek között, hogy „a szksek igazi tettei olyan nagyok, cselekedetei olyan jelentősek, hogy messze századokra kihatnak, de csak századok múltával mondhatjuk el, hogy ezek a nagy tények a szksség cselekedetei voltak . . .”

. . . Wieland halála alkalmából Goethe tartotta az emlékbeszédet . . . és ebben megállapítja a szksségről: „Ha ennek a régen keletkezett és az idők változásával gyakran felújított szövetségnek bizonyítványra volna szüksége, akkor ime egy nagytehetségű férfi, eszes, óvatos, tapintatos, jóindulatú, tapasztalt és mértékletes, aki hozzánk csatlakozott, mert bennünk magához hasonlókat vélt találni és közöttünk olyan társaságban érezte magát, amelyet ő, aki a legjobbhoz szokott, emberi és társadalmi vágyai netovábbjának ismert el . . .”

Goethéről tartott emlékbeszédében mondta F. von Müller: „Goethét szellemének és kedélyének iránya avatta szkssé. Az a fogalom, hogy nagy és nemes célokat csak hasonló gondolkodásuak hú együttműködése biztosíthatja, közös cselekvés útján érhető el, az ő lényéhez tartozott, amely meggyőződéséből fakadt, abból a meggyőződésből, amelyet a történelem és a természet mélyreható tanulmányozásából merített . . .”

Blücher német hadvezér felfogása a szksségről „. . . Láttam a halált a legborzalmasabb változataiban; láttam égő kunyhókat és meztelenül menekülő lakóit és nem segíthettem rajtuk. Jobb érzésű ember kikiváncozik ebből a vad fülekedésből és áldva-áldom azt az órát, amikor hú testvéreimmel egyetemben szívet magasabb régiókba emelhetem, ahol tisztább világosság árad felénk . . .”

A II. József korabeli szksség bennünket magyarokat azért érdekel, mert számos Ausztriában élő magyar ember itt ismerte meg először a szabadkőműveséget és hozta Magyarországra.

Az osztrák szksség dicsekedhetik azzal, hogy ők voltak az elsők, akik Mária Terézia életében küzdöttek a kínzó eszközökkel folytatott vallatás ellen és sikerült is ezt a barbár vallatási eljárást megszüntetniök.

Az osztrák szksség tagjai között számos tudós, egyetemi tanár, pap, magasrangú tiszt, a Mária Terézia-rend lovagjai és művész voltak. Disze volt föbbek között Haydn és Mozart.

Olaszország történetében is nevezetes szerepe volt a szksségnek. Felszabadítását a „marsalai ezer”-nek elindítását a szksek kezdeményezték és tették lehetővé . . . Vezérük, a nagyevű Garibaldi, alvezére Bixio, tisztjei, önkénteseinek nagyrésze, továbbá Cavour mind szksek voltak . . .

Az amerikai szksség diszei egyuttal az amerikai történelemnek is legkiválóbb alakjai (Washington, Franklin Benjámín, Lafayette).

Anglia és Amerika különben is klasszikus hazája a szksségnek. Anglia

850.000 szkst számlál, míg az Egyesült államok 16,750 páholyában 3,5 millió szks van egyesítve,

Ami végül a magyar szkseknek a kultura fejlődésében való részvételét illeti, meg kell említenünk, hogy eltekintve azoktól a magyar szkktől, akik külföldön élve és különösen Ausztriában vétettek fel a szövetségbe, már Bessenyei és a testőrök idejében, elég ha a Kazinczy nevét említjük a mult század elejéről, továbbá Kossuth Lajost, Pulszky Ferencet, Türr Istvánt, Klapka Györgyöt, gróf Csáky Tivadart és az idősebb Andrassy Gyula grótot . . .

Drüschke, a híres templomi szónoknak és későbbi püspöknek a lübecki páholyban 1809-ben mondott beszédéből idézzük ezt a mondást, „Szét lehet rombolni ezt a templomot, de nem azt, melyet szíveinkben építettünk.“

.....

Die Loge „Zu den 3 weisen Lilien“ im Or. Temesvar

Aus dem Vortrage d. Br.: Dr. P. M. In Subotica

Liebe Br.:!

Die Loge „Losonczy“, welche im Oriente Temesvár — jetzt Timișoara — arbeitete und im Jahre 1918. während der serbischen Besetzung ihren Namen auf „Banat“, im Jahre 1923. also schon unter rumänischer Herrschaft auf „Pax“ umänderte, wurde im Jahre 1899. gegründet, und feierte somit im Jahre 1929. ihr 30. Jähriges Jubiläum. Die Loge arbeitet seit jeher, demnach auch heute in ungarischer Sprache.

Wenn man die ansonsten vorzügliche und ausführlich verfasste Festschrift, welche die Loge anlässlich ihres 30. jährigen Jubiläums herausgegeben hat, durchblättert, so wird es jedem Frmr. auffallen, dass von einer vorhergehenden frmrischen Tätigkeit in der Hauptstadt des gewesenen Banats keine Erwähnung geschieht. Man müsste daher annehmen, dass es im schönen Temesvár vor dem Jahre 1899. überhaupt kein organisiertes frmrisches Leben gab.

Dieser Mangel der Festschrift unserer rumänischen Schwesterloge fiel mir umso mehr ins Auge, da ich doch früher bereits aus einem über Anregung des jetzigen ungarländischen Regimes unter dem Titel: „A magyar szabadkőművéség bünei“ herausgegebenen Werks festgestellt hatte, dass in meiner Vaterstadt — bedeutend früher, als die Loge „Losonczy“ gegründet wurde — eine in deutscher Sprache arbeitende Loge bestand. Es war dies die g. u. v. Sct. Johannes-Loge „Zu den 3 weisen Lilien“, welcher auch mein im Jahre 1887. in den ewigen Osten abgegangener Vater angehört hat. Er wurde am 22. März 1871. aufgenommen und am 11. Jänner 1873. zum Mstr. befördert. Mein Onkel: Alexander Stoits war schon früher, seit 13. Mai 1870. Mitglied der Loge, hat jedoch später — wahrscheinlich als er das Land verliess — gedeckt.

Es ist mir ganz unerklärlich, wieso die seinerzeitigen Br.: der Loge „Losonczy“ der frmrischen Vergangenheit Temesvár's überhaupt kein Interesse gewidmet haben, wo man doch am Ende des vorigen, bezw. am Anfange dieses Jahrhundertes die Tätigkeit der Temesvárer Freimaurerei auf Jahrzehnten zurück umso mehr genau rekonstruieren hätte können, da zu dieser Zeit noch

zahlreiche, auch mir bekannte Br.: der deutschen Loge am Leben waren.

Ich war daher in meinen Nachforschungen hinsichtlich der Loge „Zu den 3 weisen Lilien“ ausschliesslich auf das Namensverzeichnis der Logen-Mitglieder, einige Schriften und Drucksachen, sowie auf jene verschiedenen architektonischen Tafeln angewiesen, welche im Zeitraume vom 3. April 1869. bis 3. Juni 1870. verfasst wurden, bezw. auf die vom 8. Juli 1870. bis 19. Oktober 1876. abgehaltenen Mstr.-Logen und Mstr.-Konferenzen Bezug haben.

Schon aus der ersten architektonischen Tafel vom 3. April 1869. geht klar hervor, dass die Loge in diesem Jahre *nicht gegründet, sondern bereits wieder reaktiviert wurde*, ein Beweis, dass die Fmrei innerhalb der Mauern der damals noch bedeutenden banater Festung schon viel früher tiefe Wurzeln gefasst hat.

Diese ansonsten kurze architektonische Tafel ist so interessant, dass ich es für notwendig erachte, sie im Rahmen dieses bescheidenen Vortrages wortgetreu wiederzugeben.

„Nachdem das hohe k. ungarische Ministerium die Fmrei im Prinzip anerkannt und die Fmrei-Loge „Zur Einigkeit im Vaterlande“ zu Pest genehmigt hat, haben sich mehrere Br.: in Temesvár geeinigt um die ehemals bestandene Loge „Zu den 3 Lilien“ zu reaktivieren. Um dieses Werk zu Ehre Gottes und zum Wohle der Menschheit nach den maurerischen Gesetzen zu vollbringen, wurde der schottische Mstr und Mstr v. St. der Loge „Zur Einigkeit im Vaterlande“ zu Pest, Dr. Louis Levis und der erste Aufseher derselben Loge Br.: Mosch nach Temesvár berufen um die Reaktivierung zu vollziehen. Zu diesem Behufe versammelten sich am 3. April 1869. folgende Br.: Heinrich Weidt, Eduard Reimann, Carl Gustav Förk, Ignatz Leyritz, Adam Pendl, Johann Török, Fritz Lafontaine, Ernest Steger und Franz Krisnek.

Nachdem die Loge ritualmässig im ersten Grade eröffnet wurde und der hochwürdige L. Levis über die Fmrei im allgemeinen und über die Errichtung der Loge in Temesvar einen Vortrag gehalten, wurde die Beamtenwahl vorgenommen. Als Mstr v. St. wurde einstimmig gewählt: Br.: Eduard Reimann, als I. Aufseher: Br.: Heinrich Weidt, als II. Aufseher: Br.: Carl Gustav Förk, als Schatzmeister: Br.: Adam Pendl, als Sekretär: Br.: Johann Török.

Sämtliche Br.: verpflichten sich die Loge „Zur E. im V.“ zu Pest als Mutterloge und die Statuten derselben als die ihrigen anzuerkennen und gleich, wie die Loge „Zur E. u. V.“, nur in den 3 Johannes-Graden zu arbeiten.

Johann-Török, m. p.

Eduard Reimann, m. p.

Die 9 Br., welche die alte Loge reaktivierten, trachteten vor allen ihre Zahl zu vermehren. Mit welchem Eifer dies geschah, geht am eklatantesten aus der Tatsache hervor, dass die Loge vom 3. April 1869., also vom Tage ihrer Gründung, bis zum 26. August 1877., als das Namensverzeichnis der Logen-Mitglieder seitens des Dep. Gross-Mstr. Anton Berecz vidiert wurde und bis zu welchem Tage dieses Verzeichnis geführt erscheint, 112 Neuaufnahmen, bezw. Affiliierungen bewirkt hat.

Am Ende des maurerischen Arbeits-Jahres 1870—1871. betrug die Anzahl der Logen-Mitglieder 59, die Zahl der Br.: hat jedoch stets fluktuiert, da die eifrige temesvarer Loge nicht nur für sich Aufnahmen bewirkte, sondern auch zu dem Behufe, um die Gründung von neuen Bauhütten in den Nachbarstädten und sogar in entfernteren Städten zu ermöglichen. So gründete die Loge

„Zu den 3 weissen Lilien“ schon in ihrem ersten Arbeitsjahre 1869—1870 die Loge „Széchenyi“ in Arad, und die Loge „Árpád zur Brudertreue“ in Szeged, im Arbeitsjahre 1870—1871. aber die Loge „Glück auf! zu den 3 Schlägeln“ in Oravicza.

Auf diese Gründungen haben Bezug die architektonischen Tafeln der Mstr-Konferenz vom 18. Jänner 1870., bezw. der Lehrlings-Loge vom 12. Mai desselben Jahres. Aus der erst erwähnten Tafel ist ersichtlich, dass die Gründung der Loge „Széchenyi“ in Arad unter dem Vorsitze des Mstr v. St. Eduard Reimann und Beisitze der entsendeten Brr.: der temesvarer Loge „Ordnungs- und gesetzmässig stattgefunden habe“ und dass die arader Loge Brr.: Reimann zum Ehren-Mstr, die übrigen seitens der temesvarer Loge teilgenommenen Brr.: aber zu Ehrenmitglieder gewählt hat, laut letzterer verständigt der in Szeged weilende Mstr. v. St. Eduard Reimann seine Loge: „dass man in Szeged die Gründung einer Loge beabsichtige“ zu welchen Zwecke die Loge „Zu den 3 weissen Lilien“ ausgewählt wurde, auf welches Schreiben der Dep. Mstr v. St. Brr.: Kramár dahin antwortete: „dass er bereit sei, mit noch zwei Mstrn nach Szeged zu reisen.“

Zufolge dieser Neugründungen verlor die Loge natürlich eine beträchtliche Anzahl ihrer Mitglieder, da die Brr.: aus den obgenannte Orienten, welche bis dahin der temesvarer Loge angehörten, nach Gründung von Bauhütten in ihren Orienten um Deckung ansuchten. So deckten nicht weniger als 12 Brr.: infolge Gründung der Loge in Oravicza, 10 Brr.: anlässlich Gründung der Loge in Arad, 8 Brr.: um die Gründung der Loge „Kisfaludy Károly“ in Győr zu ermöglichen, einige weiteren Brr.: aber wegen Affiliierung bei der Loge in Szeged.

Hier muss ich bemerken, dass im Jahre 1871. noch eine Loge in Oravicza gegründet wurde (S. Prot. Nr. 29 der Mstr-Konferenz vom 18. Juli 1871.) und zwar die Loge „Kosmos“, sowie das zu dieser Zeit auch in Lippa eine Bauhütte bestand: die Loge „Concordia“, ob jedoch diese Logen ebenfalls Gründungen der Loge „Zu den 3 weissen Lilien“ waren, konnte ich — leider — nicht feststellen.

In der Loge „Zu den 3 weissen Lilien“ waren fast sämtliche Nationalitäten und Religionen des gewesenen Ungarnlandes, sowie die verschiedensten bannater Gesellschaftskreise vertreten. Unter den Brr.: herrschte wahre Eintracht und aufrichtige Brr.: Liebe. Es gab keine Scheidewände, wie sie im profanen Leben die Menschen trennen!

Bei diesem wahren frmrischen Geiste ist nicht Wunder zu nehmen, dass die temesvarer Johannes-Loge mit der im Oriente Temesvar. arbeitenden Loge des schottischen Ritus: „Hunyady“ das freundlichste Einvernehmen, noch bevor sich in Budapest die beiden maurerischen Oberbehörden zu einem gemeinsamen Oriente vereinigt hatten, hergestellt hat.

Das Verbindungslied zwischen den beiden Logen war eine Delegation, in welcher beide Logen mit der gleichen Anzahl ihrer Mitglieder vertreten waren.

Diese Delegation hatte — laut dem Jahresberichte 1870—1871 der Loge „Zu den 3 weissen Lilien“ — „derartige Massnahmen vorzubereiten und den Logen zur Annahme zu unterbreiten, welche geeignet waren, den Einfluss der Logen auf diejenigen Angelegenheiten des profanen Lebens zu verschaffen, die für die Frmrei von Wichtigkeit sind.“

Die Brr.: der Loge „Zu den 3 weissen Lilien“ sind mit den Brr.: des

schottischen Ritus in allen wichtigen Fragen stets einvernehmlich vorgegangen, die beiden Logen teilten sich gegenseitig die Namen der Suchenden mit, nahmen die von der anderen Loge zurückgewiesenen Suchende nicht auf, besuchten sich häufig gegenseitig, arbeiteten oft an denselben Abenden um nach der Arbeit beim weissen Tische einige fröhliche Stunden gemeinsam verbringen zu können.

Das Einveinchnen zwischen den beiden Logen wurde selbst dann nicht gestört, als die Vereinigung der beiden Riten im Anfange des Jahres 1870. in Budapest nicht zu Stande kam, zufolge dessen 16 Br.: der Loge „Zu den 3 weissen Lilien“ gedeckt haben und zum schottischen Ritus übertreten sind, darunter der vor kurzem im hohen Alter verstorbene Mathias Plausits, gewesener Advokat, sodann kön. ung. Notar und langjähriger temesvarer Präsident der seinerzeitigen liberalen, bezw. Arbeitspartei, eine zu jener Zeit allgemein bekannte Gestalt des temesvarer öffentlichen Lebens, Franz Bessenyei, gewesener ung. Landtagsabgeordneter u. a. (Beide wurde am 7. Jänner 1870. aufgenommen).

Diese Deckungen bedeuteten zwar für die temesvarer Johannes-Loge einen abermaligen empfindlichen Aderlass, aber die harmonische brüderliche Weiterarbeit der beiden Logen wurde dadurch nicht beeinflusst. Vielmehr unternahm die Loge „Zu den 3 weissen Lilien“ energische Schritte um die Vereinigung der beiden Riten zu beschleunigen. Hiemit befasst sich die architektonische Tafel der am 9. Februar 1870. abgehaltenen Lehrlingsloge, welche auszugswise folgendermassen lautet:

„Das Zustandekommen des Gross-Orients wird mit maurerischem Beifall begrüsst, der Umstand jedoch, dass die Vereinigung der beiden Riten unter einem gemeinsamen Gross-Orient nicht zustande kam, mit tiefer Betrübnis aufgenommen, da dieser Fall geeignet ist, die vaterländischen Logen zu spalten und hieran der Keim des Zwiespaltes erkannt wird, welche früher oder später das Ansehen des Bundes vor der profanen Welt untergraben wird. Demgemäss ist dem Gross-Orient mit allem Nachdruck mittels Logen-Schreiben die Anstrengung der Vereinigung beider Riten bis zur definitiven Constituierung anzufordern und gleichzeitig dem Gross-Orient auf die seitens der frühergenannten Br.: erfolgte Deckung als Folge des Zwiespaltes hinzuweisen.“

Unter einem wurde beschlossen, dass an den Gross-Orient gerichtete Logen-Schreiben allen Vaterländischen Logen zuzusenden und sie behufs Unterstützung dieser Tafel anzugehen.

Charakterisierend für den Liberalismus der Loge ist der in der Mstr-Loge vom 1. September 1870. erbrachte Beschluss, dass: „bei den Aufnahmen von nur an die Frage nach der Religion des Suchenden zu unterlassen sei.“ Hinsichtlich liberaler Auffassung kann die Loge „Zu den 3 weissen Lilien“ überhaupt heute noch vielen Logen als nachzuahmendes Beispiel dienen.

Auf dem Felde der Humanität hat die Loge ebenfalls ihre Pflicht und Schuldigkeit getan. Der Jahresbericht 1870—1871. betont speziell, dass die Loge aus den reichlichen Spenden, welche in den Säckel der Witwe flossen, so manche Träne getrocknet und so manches Leid gestillt hat!

Diesbezüglich ist vom besonderen Interesse die architektonische Tafel der Mstr-Konferenz vom 9. August 1870. In dieser Konferenz kam nämlich das Zirkular-Schreiben der Loge „Carl zur Eintracht“ im Oriente Mannheim zur Verhandlung, worin selbe „um Zusendung von milden Gaben zu gunsten verwundeter Krieger deutscher und französischer Nation“ bat.

Da die Logen-Kassa durch die mit der Herstellung des neuen Logen-

Lokals verbundenen vielen Auslagen fast ganz erschöpft und die Loge aus der erschöpften Kassa keinen Beitrag zu leisten im Stande war, so wurde beschlos- sen, in der nächsten Lehrlings-Loge zu dem besagten Zwecke — unter Mitteil- ung der Gründe — eine Sammlung zu veranstalten und die so gesammelte Summe der Loge „Carl zur Eintracht“ im Oriente Mannheim zu über- mitteln.

Um die Disziplin, welche in der Loge herrschte, zu charakterisieren, möchte ich einige Fälle anführen, welche sich in den Jahren 1871—1872. ereignet ha- ben und welche dann in der Mstr-Loge, bzw. auf den Mstr-Konferenzen ver- handelt wurden.

Der Br.: Redner Johann Török hielt — aller Wahrscheinlichkeit nach anlässlich des Johannisfestes der Loge im Jahre 1871. — die Festrede, welche die Br.: Mitglieder der Loge unangenehm berührte.

Dass diese Festrede gelegentlich dieses Festes gehalten wurde, glaube ich mit dem Umstande begründen zu können, dass sie in der Mstr-Konferenz vom 27. Juni des erwähnten Jahres zur Verhandlung kam.

Die Mstr-Konferenz missbilligte die gehaltene Rede und die darin gegen die Loge und speziell deren Beamten gerichteten ungerechtfertigten Angriffe und wies dieselben an den Br.: Redner, „als den lässigsten der Logen-Beamten zurück.“ Unter einem wurde er von der Veröffentlichung seiner Rede gewarnt, da die Loge sonst „gegen ihn jene Mittel gebrauchen müsste, welche die Bun- desgesetze und die Hausordnung ihr gegen renitente Br.: zu Gebote stellen.“

Br.: Török — am 3. April 1869., also am Reaktivierungstage der Loge aufgenommen und am 5. März 1870. zum Mstr. befördert — war damals städ- tischer Vizenotär, wurde später Bürgermeister der Stadt Temesvár und schliess- lich Oberstadthauptmann von Budapest.

Br.: Dr. Max Hirschfeld, Arzt aus Temesvár, bediente sich in der Mstr- Koge vom 11. September 1871. im Laufe der Verhandlung des Ausdruckes: „das frmische Wirken der Loge sei nur Komödie.“ Er wurde hiefür in den Anklagestand versetzt. Infolgedessen wollte der Mstr. v. St. den Hammer nie- derlegen, nachdem ihn aber die übrigen Mstr-Br.: ihres unerschütterten Ver- trauens versicherten, entschloss er sich dennoch den Hammer weiter zu führen.

Traurig-interessant war der Fall Sternberg.

Sternberg erblickte das Licht der Wahrheit in der Loge „Zu den 3 weis- sen Lilien“, übertrat jedoch später zur schottischen Loge. Seinem Berufe nach war er Journalist, und damals Redacteur der „Temesvarer Zeitung.“

Anfänglich war er ein eifriges Mitglied unseres Bundes, später jedoch er- schien in seinem Blatte eine Serie von Schmähartikeln gegen die Frmrei.

Die Angelegenheit kam in der Mstr-Konferenz vom 12. März 1872. zur Verhandlung, in welcher schliesslich der Beschluss gefasst wurde: „die Br.: zu verpflichten, die von Sternberg redigierte Temesvarer Zeitung“ nicht mehr zu halten und bei allen profanen Bekannten und Freunden dahin zu wirken, dass diesem Blatt der Abonnentenkreis entzogen wird, um damit zu bezwecken, dass Individium Sternberg, welches durch verschiedene Artikel der Mrei systematisch Schaden zkfügte, von seiner Stelle zu entfernen.“

Unter einem wurde auch das Deckungsgesuch des Brs Leopold Rosenberg Bankiers aus Temesvár, „welcher als Freund des Sternberg seinen Einfluss wegen Verhinderung der Schmähartikel nicht geltend machte,“ ange- nommen.

A Jánosrendi Szövetségtanács és a páholyközi munkabizottság ülése Brassóban

Lapzárta előtt, június hó 19-én tartotta Brassó keletén harmadik összejövetelét a jánosrendű pp. páholyközi munkabizottsága, majd folytatólag a szövetségtanácsa. Részletes beszámolót a nagyfentosságu és credményiben minden tekintetben kielégítő ülésekről a még rendelkezésünkre álló szűk helyen már nem adhatunk. Nem szeretnők azonban, ha ezeknek az üléseknek legalább vázlatos képe még a nyári szünet előtt nem jutna a ft tudomására. A Testvériség legközelebb megjelenő szeptember havi számában aztán jegyzőkönyv alapján kimértő beszámolót adhatunk s közöljük Servatius h. nagym. t. emlékedett szellemről, mély belátásról és bölcseségről tanuskodó elnöki megnyitóját a Szöv. Tanács üléséről.

A páholyközi munkabizottság április 23-án Kolozsvár keletén tartott értekezletén a legközelebbi találkozás helyéül Brassót jelölte ki, hogy úgy a Szövetségtanács, mint annak elnöke, Servatius h. nagym. t. a bizottság munkájának természetéről a közvetlen tapasztalat útján szerezhessen olyan benyomásokat, melyek szövetségünk legfőbb vezetőségét minden kételyt kizáróan meggyőzhetik ennek az új, kötetlen szervnek eszméink és ügyünk szolgálatában kifejtendő tevékenységének nagy fontosságáról. E tekintetben a kétségek ugyan már a kolozsvári értekezleten nagyjában eloszlottak, de talán ezeket is felülmuló szempontja volt a bizottságnak, hogy az elnök h. nagymester t.-t mielőbb a maguk körében físztelhesésk s tapasztalt vezetését tanácskozásaik számára is megnyerjék.

Az értekezletet 19-én délelőtt 11 órakor nyitotta meg az Aurora helyiségében Servatius h. nagym. t és a bizottság tagjainak egyöntetű kívánságára vezette is mindvégig. A páholyközi bizottságok értekezletén elsőizben vettek részt a Traian és a Zu den drei Säulen kiküldöttei, míg a többi pp 2—3 taggal képviseltették magukat. Fájdalmasan nélkülözték azonban a temesvári Pax és a bukaresti Arbeit kiküldötteit, akik kimentették magukat. Az elnöki megnyitó után R. M. dr. t, a Concordia h. főmestere ismertette lendületes, rövid előadásban a munkabizottság célját és rendeltetését. A napirenden ezuttal is a szks sajtó és az ifjuság kérdése szerepelt, melyeknek átlásáról a kolozsvári értekezletről kiküldött sajtóbizottság nevében T. G. dr. t, és az egyes pp delegátusai számoltak be. A sajtóbizottság betervezett költségvetései és referátuma alapján határozati javaslatot fogadott el a bizottság, mely megbizta a sajtóbizottságot a további előkészületek folyamatbátételével és kilátásba helyezte a ft pp támogatását. A román és német munkanyelvű pp kiküldöttei ebben az ügyben meleg együttérzésükről biztosították a magyar munkanyelvű pp.-kat, Az ifjuság kérdésben felolvasták a Bihar alapos és terjedelmes határozatát, valamint beszámoltak a Bethlen Gábor és az Aurora amaz elhatározásáról, hogy a falusi ifjuság megnyerésére falumunka indítását vették tervbe. Többek magvas és mélyreható felszólalása után úgy döntött a bizottság, hogy olyan keleteken dolgozó pp, ahol főiskola is működik, főként a főiskolás ifjuság szellemi irányítására találjanak módot, a többi pp pedig a kézműiparos, kereskedő és földmives ifjusággal igyekezzenek a bensőséges kapcsolatok megteremtésére. Különös figyelmet fognak fordítani a középiskolás ifjuság cserkészmozgalmaira, amelyek fízta szks szellemű nevelést szolgálnak s igyekezni fognak odahatni, hogy a cserkészek szellemi irányítását tulzott nacionalista tendenciák meg ne hamisítsák. E tekintetben a szövetségtanács felirattal fordul a bukaresti nagypáholyhoz is.

Az értekezlet tanácskozásait rövid ebédszünetre déli fél kettőkor megszakította és a tt közös ebédre vonultak át egyik vendéglőbe. Délután fél ötkor folytatódtak a tanácskozások, melyeken az Aurora bizottságának néhány javaslatát tárgyalták még le, amelyek részben a páholyközi bizottság munkarendjének megállapítására, részben az ifjuság kérdésére és a regátbeli skót pp-kal való bensőségesebb kapcsolatok felvételére vonatkoztak. Az elnöklő h. nagym. t zárszavai után a bizottságok nevében R. M. dr. t köszönte meg meleg szavakban a nagym. t. bölcs vezetését és beható érdeklődését a bizottságok munkája iránt. Felszólította a nem magyar munkanyelvű tt pp-kat, hogy a következő értekezletekre szintén küldjék el képviselőiket. Ezután elhatározták, hogy a következő értekezlet szeptember 18.-án Marosvásárhely keletén tartassék meg.

A Szövetség Tanács este félkilenkor ült össze, mely Servatius h. nagym. t. emelkedett és gondolatokban gazdag elnöki megnyitója után a folyóügyeket tárgyalta le, részben pedig a munkabizottságok javaslatait tette magáévá. Servatius h. nagym. t. rövid beszámolót adott a készülő új alkotmánytervezetről, mely a jelenleginél is kiterjedtebb autonómiát biztosít a jánosrendű szövetségnek, külön nagymesterrel és nagygyűléssel. Elfogadták a szks végrendelet új szövegezését, melyet több példányban kinyomva minden pp-nak megküldenek. A Szövetség Tanács ülését közös vacsora követte a Redout különtermében, melyen számos felszólalás hangzott el. Másnap még ottmaradt tt a h. nagym. vezetése alatt közös kirándulásra vettek részt egyik Brassó-környéki, festői kirándulólhelyen. A kiküldöttek elátásról meleg tvéri szeretettel az Aurora tagjai gondoskodtak.

BELFÖLDI SZABADKÖMÜVESSÉG

Tihanyi György. Lapzárta után vesszük a hirt, hogy Tihanyi György t, a temesvári Pax tb. főmestere, életének 91. évében ör. kel.-be költözött. Tihanyi György pontosan hatvan esztendő t töltött a festvéri lánc kötelékében s még életének utolsó éveiben is szorgalmas látogatója volt a Pax munkáinak. A tavalyi temesvári közös Jánosünnepen az egész romániai jánosrendű szkség kiküldöttei ünnepelhették az agg Tihanyi t-t, akit páholya akkor vállasztott örökös tb. főmesterré és diszes jelvényrel tüntette ki 59 évi hűséges és odaadó szks munkásságáért. Tihanyi György t-t, aki évek óta mint nyugalmazott pénzügyi tanácsos élt visszavonult csöndes öregséget, június 18.-án kísérték ki szerettei és tisztelői földi életének utolsó állomásához. A Pax-beli tt meghatottan vettek búcsút a legöregebb festvértől a viszontlátásig.

A szövetségtanács ülése. A jánosrendű pp szövetségtanácsa e hó 19-én ül össze Brassó keletén. Ugyanakkor tartja értekezletét a páholyközi munkabizottság, ugyancsak Brassóban. A delegátusok 19-én délelőtt 11 órakor gyűlekeznek az Aurora helyiségében s a közös ebéd után megkezdődnek a munkabizottság megbeszélései, melyek a kolozsvári értekezleten felvetett kérdéseket vezetik tovább a megmunkálás alá, a brassói bizottság új indítványaival egyetemben. Ezután, az esti órákban ül össze a szövetségtanács. Hétfőn 20-án, délelőttre az Aurora társaskirándulást tervez a vendégek tiszteletére a környékre. A déli közös étkezés után a kiküldöttek hazautaznak.

A páholyközi munkabizottság kolozsvári értekezletéről kiküldött sajtobizottság elkészítette a tervezett szks napilap elő-

munkálatait, melyek a brassói értekezle-
ten kerülnek előterjesztésre. Ezzel kap-
csolatban az aradi bizottság határozati ja-
vaslat elfogadását kérte a tt pp-től, me-
lyet valamennyi keleten letárgyaltak. A
hozott határozatokról szintén Brassóban
számolnak be az egyes pp kiküldöttei.
Ugyancsak kalapács alá került valameny-
nyi pp-ban az ifjuság kérdése, a Kolozs-
váron elhangzott előadás alapján. A nagy-
váradai Bihar három egymást követő
munkán tárgyalta ezt a fontos kérdést,
eleve kijelölt hozzászólókkal. Ugyancsak
értékes és magasszintvonalu viták magvát
képezte a kérdés a Bethlen Gábor és
az Aurora szentélyében. A Bethlen
Gáborban P. A. t a kérdés egyik rész-
letét külön előadásban dolgozta fel „Az
ifjuság válsága és a ma problémái” cim-
mel. „Erre aztán — írja a marosvásár-
helyi tudósító t-ünk — olyan hatalmas
vita indult meg, mely csaknem éjfélután
2 óráig tartott. Végre bizottságot küldöt-
tünk ki, mely a nyár folyamán tervet
készít és ennek alapján megindítunk egy
faluépítő munkát. Igazán csak akkor
látszik meg, hogy mennyi égető kérdés
megoldása vár reánk, ha foglalkozunk
egy-cgy felvetett problémával. Ime, a
Kolozsvárt elhangzott előadás nyomán
mennyi értékes és hiszem, hogy ered-
ményekben is gazdag munka indult meg
Itt most nagy lendületet vett a munka...“
Élénken foglalkoztatta a munkabizottsági
értekezlet anyaga természetesen a többi
tt pp-kat is, ami mind amellett bizonyít,
hogy a munkabizottság új életet vitt az
erdélyi jánosrendű szkség munkájába s
ez a reménységkeltő kezdet Brassóban
bizonyára folytatódni fog az épület to-
vábbi köveinek lerakásával.

Dr. Rosenthal Mór a temesvári Pax
érdemes főmestere évközben letette a ka-
lapácsot és nem volt hajlandó azt tovább
vezetni. Nem ismerjük elhatározásának
indító okait, csak azt érezzük, hogy
félreállása a vezetéstől úgy a Paxra,
mint szövetségünkre jelentős veszteség.
Vezetése alatt a Pax szövetségünk egyik
legnagyobb és legjelentékenyebb pábolya

lett, ő maga pedig a legbuzgóbb, leg-
aktívabb, hittel hívő kőműveseink egyike,
aki 27- év alatt — mint ezt a Pax köré-
ből tudjuk — soha, egyetlen munkát
sem mulasztott. Mélyen fájlaljuk, hogy a
vezetéstől megvált s nem adjuk föl a
reményt, hogy amilyen buzgó volt ve-
zérnek, olyan buzgó és lelkes ragaszko-
dással fog viseltetni a közkatonák sorá-
ban is páholya és a szkség ügyei iránt.
A Pax új főmestere Balázs Lajos tt lett
kinek szks multja szintén sok reményre
jogosít. (dr. M. S.)

Magyarországi vendégek Kolozsváron.
Az Erdély-Bánáti Kisebbségi Ujságíró
szervezet egyik érdemes hírlapíró jubileu-
ma alkalmából meghívta Kolozsvárra a
bukaresti és budapesti ujságíró egyesüle-
tek és intézmények vezetőit is. Értesüle-
sünk szerint a budapesti egyesületek
részéről már meg is érkezett a válasz a
meghívásra, melyben a magyarországi
sajtóélet olyan vezéreinek lejtövetelét is
jelzi, akik egyben az ottani szksségnek
is vezéralakjai. Remény van rá, hogy a
bukaresi delegátusok között is lesznek
kiváló tt, hiszen a főváros sajtójában is
számos szks vezetőegység működik.
Amennyiben a két ország sajtójának ez
a szép találkozása a tervekből valósággá
érik, az Unió elhatározta, hogy a szks
sajtókiküldöttek tiszteletére diszmunkát
rendez, melyre a helybeli skót ritusu tt.
pp-kat is meghívja. A diszmunka napja
vendég tt-eink itt tartózkodásához alkal-
mazkodik s előreláthatólag június 28—30
napjainak valamelyikére esik. A buda-
pesti tt. részéről dr. Balassa József h.
nagy., G. Ö. és R. R. tt érkezését
helyezték kilátásba.

A „Pax” páholy f. évben, a február
hó 1-én megtartott választó munka óta
12 munkát tartott. A munkákon a kö-
vetkezőkben felsorolt előadásokat tartották:
„Szk. vallomás”, „Lelki problémák”
„Washington György emlékezete”, „Vá-
rospolitika”, „A francia szkség története.”
„Goethe emlékmunka”. „A munka”.
„Népbetegségek és szk.-ség”. „Szociális
biztosítás”. „Oktatómunka”. „Vallás és

szkség. Ezenkívül egy mesteri és⁷ általános értekezletet is tartottak. A tv-i láncba nyolc új láncszemet iktattak. A János-napi munkát e hó 27-re tervezik. Az ősi munkát szept. 5-én tartandó tisztí értekezlettel kezdik.

Dr. Jancsó Elemér tv.: „Északafrikában“ és „Északi rokonainknál“ címen kiadta az araboknál és finneknél megtett útját. A rendkívül érdekes utleírásokat, hol a szerző nemcsak színes képeket nyújt távoli népekről, hanem igyekszik szociális problémáikba is bevilágítani, számos kép illusztrálja. Mindkét könyv, melyek ismertetésére később visszatérünk, kedvezményes áron szereshető meg a „Testvériség“ által. Az „Északi rokonainknál“ melyet 40 kép díszít, mindössze 60 lejbe, az „Északafrikában“ pedig 40 lejbe kerül.

HIREK A NAGYVILÁGBÓL

Németország

A „Lebuser Zeitung“ 1932 április 6. számában a következő megjegyzés olvasható: „Goethe ünnepély Lebusban nem kívánatos. Számos német városban és Moszkvában is fényes Goethe-ünnepélyeket tartottak. Minthogy Goethe szabdkörműves és az illuminatus rend tagja volt, tehát *revolutionárus*, igazán nincs reá semmi ok, hogy Lebus istenítse őt. Minden ez irányú szándékot legjobb, ha eljuttunk“. Kell ehhez kommentár?

(Wr. Frm. Ztg.)

Svájc.

A zürichi páholyok a Goethe ünnepély alkalmából a nagy szabdkörműves emlékére a svájci munkanélküliek gyermekei részére 1500 svájci frankot gyűjtöttek.

Magyarország.

„Ki az életbe!“ (A Reform baráti kör negyvenéves jubileuma.) Május 4-én ben-sőséges ünnepet szentelt a Reform a maga

40 éves multjának. „A varázsfuvola“ himnuszának — ebben a szentelt csarnokban a bosszút nem ismerik — emléklése után B. Gy. üdvözölte az egybesereglett ünneplőket. Utána Sz. M. Emlékbeszéd-ben vetett visszapillantást a négy évtizedre. A beszéd második feléből, a tettekről szóló részből adjuk az alábbiakat: „Ennek a tábornak a zászlajára írták az alapítók, hogy: Ki az életbe! Nemcsak magunktól, hanem az összes testvértáboroktól is követeltük, hogy mondjanak le a pusztá elméletéről, a helyellközzel szerény játékonkodásról és a csendes bölcsekedésről és menjenek ki együttesen és egyénekenként az élet porondjára és ki szóval, ki tollal, ki tettel, mindenki minden képességével küzdjön az ember-szeretet diadaláért.

Egyes kezdeményezéseink, egyes alkotásaink is nyilegyenesen a nagy eszmét szolgálták. Nyitottunk melegedő szobákat, levesosztó helyiségeket, résztvettünk tej- és kenyérosztó, nyomorék gyermekek és önmagukkal tehetetlen felnőttek gyámolításával foglalkozó testületek alapításában és gyarapításában.

Eszményi fölfogásunkat szolgálta a szegényügy rendezésének kérdése is, mivel baráti körünk több alkalommal foglalkozott, utóbb a többi körökben terjesztett és végül könyvalakban a nyilvánosság elé bocsátott. Ebből vette a székesfőváros első, talán fizetésen át érvényben volt szegényügyi szabályzatát és ebben a könyvben volt meg a 15 évvel utóbb megalakult népjóléti központ alapja. E könyvnek és folyományainak alapelve: kötelező ellátása a munkára képteleneknek, munkaalkalom és munkaeszmék köz a dolgozni akaróknak és dologház a munkakerülőeknek... Elég jelentős volt befolyásunk az országos gyermekvédelmi törvény megalkotásában... Kis mellék-hajtás volt az erdei iskola eszményének fölvetése; ez nálunk is megvalósult.

Országokat megelőző szerény körünkben megcsináltuk az első Vándordiak-egyesületet, mely nem volt egyéb, mint a mai cserkész-egyesületék ősapja, általános és osztatlan emberi alapon. Egyik társunk

az összes már megvalósult és még megvalósulást váró munkásjóléti intézmények tervezője és terjesztője volt.

Foglalkoztunk, egy pillanatra sem politikai, hanem kizárólag szociális alapon, az általános választójoggal s e gondolat szolgálatába belevittük az egész szövetséget. Ez volt tervünk a progresszív adó és az állami népoktatás kérdésével is. Az általános választójog egy része megvalósult.

Van két gyermekünk is. Petőfi és Progresszió névre hallgatnak. Ujabbban testületileg bekapcsolódtunk a B. Gy. által terjesztett zenei világba. Ez is nyereség, mert a művészet és különösen a zene, az emberszeretet mindenütt megértett nemzetközi nyelve.

A hivatott történetíró beszámolója után újból gyönyörködhattunk B. Gy.-né Weisz Margit igazán művészi zongorajátékában.

A ünneplők üdvözlétének tolmácsolója, a baráti körök összetartó lelke, B. K. volt. A jubiláló kör napsütéses időben indult el újfára. Tagjai keresték és megtalálták az embert s ezt igyekeztek emberre tenni. Megtették és elvégezték kötelességeiket. A jövőben is ki kell menniök az élet munkamezőire s ott kell dolgozniök hittel és bizakodással eszményeink győzedelmében.

Az ünnepség zárószava G. O. ajkáról hangzott el, a Testvériség ezidei 5-ik (májusi) számában „A jóság és kötelesség a szűkségben” címen jelent meg.

Az áldomáson (vacsorán) a baráti kör alapítója V. J. színes, közvetlen, nagyhatású visszaemlékezésében szintén a 40 év munkásságát méltatta. Majd hozzáfűzte, hogy mi az emberiség jobb jövőjének vagyunk a magvai. A földön akkor alakul ki az emberiség, mikor mind testvérekül érezzük magunkat. Két élményét is fölújította azzal a tanulással, hogy fő-rüljük le a szenvedők könnyeit, igyeke-zünk egymásban az együttérzést ápolni és erősíteni. A szűkség nagy iskola. Benne termékenyül meg a lélek. Gondolatok, vágyak itt oltódnak bele a szívekbe. — B. I. a természet tanításaira figyelte-tett. Hideg, zord tél után következik a

tavas, pompájával, virulásával; aztán jó a nyár termésével, az ős betakarításával. Ez a mi sorsunk is. A gyermek, az ifju tovább éli a szülők életét. A Reform sem élt hiába; az alapítók, a magvetők munkája gyümölcsözésre ért. — P. V. a vendégek, E. Á. a kir. művészet ifjabb munkásainak üdvözlését tolmácsolta. Kedves jelenet volt V. J. 32 év előtti versének (Szeretet, hűség és szépség) elszavalása.

Az évforduló ünnepének rendezése B. Gy. lelkes ügybuzgalmáról tanuskodott. (Bpest) Somogyi Lajos.

A magunk megnevelése köréből. Május hó 3-án a Galilei baráti körben ezuttal is F. J. tartott előadást „A föld és a szerves élet keletkezése simen. Alapos felkészültségről, tudományos gondolkodásról, elmélyedésről tanuskodó fejtegetéseiben azokkal a tanokkal foglalkozott, melyeket az egyes korok tanítói, tudósai, kutatói, a legrégebb időktől napjainkig a már említett kétfős problémáról a népeknek tanítottak, hirdettek és vallottak. Élő-adását rajzokkal igyekezett szemléletessé tenni. Végül pedig saját gyűjteményéből közeteket, kövületeket mutatott be, mint parányi részleteket a föld történetének lapjaiból. A rendkívül érdekes előadásért Z. Zs. mondott köszönetet, illetőleg állapította meg a kötelességteljesítést. Az előadó egy felszólalásában jelezte, hogy további előadásában rátér majd annak igazolására, hogy a természettudományi kérdésekkel foglalkozás egyben szksi feladat is. Ugyancsak ő hangsúlyozta, hogy az ifjuság haladásának biztosítéka a szerénység, az önmegtartóztatás, mert ezekkel nyerheti meg az idősebbek, a nála több tudással, értékes tapasztalásokkal bíróknak rokonszenvét, szeretetét és becsülését. Ez alkalommal is hallottuk egyik kiemelkedő tanítómesterünk dr. P. I. bölcs intelmében, hogy a mai kor felnőtjeinek egyik fontos hivatása: megérteni a ma fiatalságát. Mi megértjük őt s buzdítjuk is, hogy fordítson sok figyelmet és gondot a maga megnevelésére, képességei kifejtésére. Jó és szép példa a természettudományokkal foglalkozás, mert ez a tudomány is, mint

maga a kir. művészet, a fejlődést és haladást szolgálja. — Május hó 19-én a Reform baráti kör tagjai a nyári pihenő előtt még egyszer összejöttek, hogy meghallgassák B. J. előadását, melynek tárgya H. G. Wells, a nagyhirű filozófus történetíró eszméinek ismertetése volt. Műveinek olvasása és tanulmányozása alapján a) megismerhetjük őt magát, b) világosakká válnak előttük eszméit. A nagy történetíró sohasem feledte el, hogy ő egykor tanítással foglalkozott. A jövődönnek a mainál jobb és tökéletesebb embere az iskolában formálható meg. A nevelésbe és tanításba vetett hite erős és rendíthetetlen. Műveiben a jelen iskoláiról, a tantárgyak tanítási módszereiről, a tanítói egyéniségekről kemény kritikát mond. Gunyképeket rajzol róluk. Munkáinak alakjai gondolkodásából ismerjük eszméit, nevelési elveit. Mint hogy az iskolán kívül is vannak nevelési lehetőségek, felsorolja a közösség feladatait az embernevelés terén. Elmondja nézeteit a szexuális kérdéstről, a tanítók kritikai és buzdító kötelességeiről. Legfőbb művében — „A történelem alapvonalai”-ban — foglalt eszméit minden művelt lélekre buzdítólag hatnak. Szerinte minden könyv, mely a népeket közös gondolkodásra vezeti, valóságos biblia. Ezért a nemzetközi béke megszervezését ajánlja. Ennek híján az igazi nevelés nem kezdődhet el. B. Gy. megállapítván az előadó kötelességteljesítését, G. O. és Sz. M. megilletően méltatták az előadónak azt a buzgalmét, küzködését és erős akarását, mellyel gondolkodását elmélyíteni főrekszik, hogy megtalálja a tudományos eszmék érteke tisztá emberi élet követendő példaképét. Ebben az irányban Wells szelleme becses utmutató — Május 24-én a Sas baráti kör tagjai gyűltek egybe a nyári pihenő előtt. A lelkes vezető B. M. üdvözlője ezuttal az ifjabb tagoknak szól, akik az ő, valamint B. K. szívből fakadott buzdító szavait, hálás érzelmeik tolmácsolásával köszönték meg. A kör ezután még egyszer viszatért a kir. művészet utjáról tartott elő-

adássorozatra, megállapodván ma is abban, hogy ez az ut az emberneveléshez, az iskola jószelleméhez vezet. Az eddig elhangzott véleményekhez szól hozzá Cs. Z., aki csatlakozik B. M. javaslatához (lásd lapunk ezidei májusi számában), hangsúlyozva még, hogy a nevelés irányára, eredményeire nagy hatást gyakorol a környezet, melyben a gyermek él és felnő s amely előtte példaképen áll. A környezet, a gyermek testi és lelki adottságának figyelmen kívül hagyása, kockázatosá tehet bármilyen jól átgondolt nevelő-oktatói munkát. V. Gy. áttekintvén a technika vívmányainak hatását a szellemi kulturára, Wells legujabb művéből (Munka, vagyon és boldogság) idézte, hogy ő háromféle személyiséget különböztet meg, u. m. a parasztság, a kispolgárság és a papok osztályát, utóbbit nem az egyházi felfogás szerint értelmezve, hanem papnak minősítve mindekit, aki a maga lelkiségével építő hatást tud gyakorolni emberfajtáira. Ezek mint nevelő-oktatók példájokkal és személyiségükkel vehetnek részt a jövő emberének kialakításában. U. G. megállapítása szerint az emberiség bár lassan, de mégis csak a kir. művészet ideáljai felé halad. Ezeket az eszményeket szolgálja a „Családvédő Országos Egyesület”, amely ez évben is fölvilágosító és tájékoztató előadásokkal igyekezett népszerűsíteni céljait, feladatait: a házasság és a családi élet tisztaságát. Az összejövetel áldomásán különösen arról emlékeztek a felszólalók, hogy a Sas vezetője és tagjai ez évben is méltók voltak az elődökhöz.

(Bpest.)

S. J.

Az emberszeretet fejlődéstörténetéből.
A Könyves Kálmán baráti körnek ápr. 30-iki összejövetelén a fenti címen Dr. D. A. tartott előadást. A királyi művészet egyik legfőbb hivatása az emberszeretet gyakorlásában áll. Az emberszeretet fejlődéstörténete a legrégebb idők óta napjainkig megállapítható. Ebben föltek érdekesek és tanulságosak a kultur-népek lelki megnyilatkozásai. Az előadó hallga-

tői előtt röviden vázolta a zsidó népeknek, az egyiptomiaknak, a görög és római népek az emberszeretetről vallott nézeteit. A zsidó emberszeretetet legklasszikusabb megnyilvánulása a fiz. parancsolat. A próféta, Wells szerint, szociálreformerek voltak, mert az elnyomottakat védték és oltalmazták. Az egyiptomiak az orvostudomány művelésében és gyakorlásában éreztették emberszeretefüket. A görögöknél és rómaiaknál a felebaráti szeretet fejlődét a rabszolgaság akadályozta. Náluk a vendégszeretet volt az, ami némiképpen az emberterstvéri érzést pótolta. (Saturnáliák.) Plato azt hirdette, hogy az emberszeretet háromféle, u. m. barátságos érintkezés, jótékonyaság, vendégszeretet. Aristoteles egy alkalommal méltatlan emberen segített s amikor azt kérdezték tőle, miért támogat ilyen méltatlan embert, azt felelte, hogy nem az embert segítette, hanem az emberiséget. Kelet vallásalapító bölcselei közül Konfuciusz mondta volt: Ha a szeretet lehetne az emberekbe beleplántálni, akkor az erősek nem fosztanák ki a gyengéket, a sokak nem rabolnák meg a keveseket, a gazdagok nem ócsárolnák a szegényeket, a csalók nem élnének vissza az emberek együgyűségével.

A budhista kátában olvashatjuk: úgy kell élnünk, hogy nekünk és minden te-reimtménynek a lehető legnagyobb boldogságot szerezzük és a legkevesebb fájdalmat és bánatot okozzuk. . . . A budhizmus jellege az önfegyelmzés és az a mindent körülölelő szeretet. . . . Budha mondása: a szeretet a szív megváltása. A szeretetnek nincs semmi köze az egoizmushoz, még ellenséges érzületű emberekkel szemben is önzetlen.

Az izlam, Wells szerint, a barátságosság, nemeslelkűség és festvériség szellemével telített.

A kereszténységben Jézus Krisztus mondotta: Szeresd felebarátodat, mint fenmagadat. Az emberiség festvériségének, az emberszeretetet egyetemes gondolatának hirdetője. Az elnyomottak pártolója. Az O mondásai: add oda minden vagyondat a szegényeknek, adj annak,

aki kér; az ellenségeidet ne gyűöld, hanem szeresd.

Az egyetemes emberszeretetet szolgálták Szt. Benedek, Assisi Szt. Ferenc. A renaissance a művészet és tudomány pártolását egyengette az emberszeretet ujjáéledését. A protestántizmus, Gutenberg, a XVII. századbeli vallási háborúk, az encyclopedisták, a francia forradalom érlelte 19. századbeli szabadságmozgalmak, a német bölcsészeti ethika művelői (Leibnitz, Fichte, Kant, Lessing, Goethe, Schiller, Herder, Wieland) mind-mind az emberszeretet megindítására voltak hatással.

Az emberszeretet szolgálatában a legnagyobb eredményeket az orvostudomány mutatta fel.

Az emberszeretet kultuszát a XIX. században jelentős eredményekkel szolgálták a „fiatal Magyarország“ költői és írói és a magyar szkség. Az emberszeretet gyakorlásának jelene korántsem meddő minden gazdasági bajaink ellenére sem s a jövője sem reménytelen. Hinnünk és biznunk kell abban, hogy az idők folyamán az emberiség a lelkekben és a megélhetés javaiban olyan egyensúlyba kerül, mely a boldogulás, a jólét lehetőségeit megvalósítja.

Az emberszeretet fejlődéstörténetéből elvonultatott képek, az elhangzott gondolatok termékenyítő hatást gyakoroltak a lelkekre.

Előadón kívül még B. K. szólt az egybegyűltökhöz. A szkség eszményei mellett odaadó, lelkes és rendületlen kitartásra és küzdelemre buzdított. A kir. művészet tagjait a szőlőtökhöz hasonlította; kezdte a gyökérszalak rendeltetésével s építette találó, remek hasonlatát a szürefi áldomásig, párhuzamosan fejtegetve a szabadkőműves egyéniség hivatását és áldásos hatását, mely szíveleke nyomában árad szét a világba.

[(Bpest.)

S. J.

A jó törvény. Április hó 27-én az Eötvös baráti körben még egy előadás volt a mai idők válságáról. Dr. S. B. azt a kérdést fejtegette, hogy a gazdasági

válság megoldásához miként járulhatnak hozzá a jól, okosan és bölcs körültekintéssel alkotott törvények s általában melyek a helyes törvényalkotás feltételei. Előbb azonban visszapillantást vetett a megelőző (március hónapban tartott) előadásokra, melyek főbb tekintetben utakat, lehetőségeket jelöltek és bizalmat kellettek bajaink megszűnéséhez. A törvények a polgárok jogainak biztosítását s köteleseik megállapításait foglalják magukba, ezért elengedhetetlenül szükséges, hogy azokban minden szó a maga helyén és valamennyi gondolat fiszta, világos és szabatos legyen. A jó törvény számba veszi a gyakorlati élet nyújtotta tapasztalásokat, a várható jogos ellenvetéseket, stb., stb. A bölcs törvény kizárja a félremagyarázásokat és ügyel arra, hogy rendelkező részei senki anyagi vagy erkölcsi javát ne bántsák, ne kockáztassák. A gyakorlatból merített példákon szemléltette, hogy mennyi kárt okozhat, rombolást idézhet elő a hevenyészett, körültekintés, minden méltányos és minden önzetlen érdek figyelembe vétele nélkül alkotott törvény. Az előadó találan megállapította, hogy a megfontolással készített törvények is csak szívesen fogadják a különböző válságok megoldását. A tetszéssel fogadott fejtegetések után, a nyári hónapok előtti ez utolsó találkozóhoz méltó volt Dr. K. A. felszólalása, aki az ifju, a kezdő kir. művészeknek egyik örökértékű vonására és egyik legnagyobb kötelességére mutatott rá: a szerénységre és a dolgozásra. Szavaiból kisugárzott lelke őszintesége és szívének melege. Fogadalomszerű kijelentése fölmelően és megragadóan összehangzó volt az Eötvös baráti kör ezidei élénk tevékenységével, amelyből a tagok mellett bő rész illeti B. Gy.-t, a kör lelkes vezetőjét is.

Interpelláció a magyar szabadkőművességért. Budapestről ideérkező lapokban olvassuk, hogy a magyar képviselőházban a közelmúltban interpelláció hangzott el a székességi magyarországi működésének engedélyezése tárgyában Gál Jenő dr. demokrata képviselő tette szavá

a magyarországi székesség helyzetét s felszólalása általános feltűnést keltett. Igazságtalanságnak és méltánytalanságnak nevezte a magyar székességgel szemben tanúsított hivatalos magatartást, mely 12 év óta lehetetlenné teszi a Magyarországi Szimbolikus Nagypáholy visszaállítását. Gál képviselő szavait, néhány hangoskodó közbeszólástól eltekintve, a képviselőház élénk figyelemmel hallgatta. Dr. Gál bevezetőjében a demokrácia fogalmát fejtegette, majd kizárólag a székesség helyzetének ismertetésével foglalkozott. Rámutatott arra, hogy Magyarországnak már csak az opporunitás szempontjából sem lehet a művelt nyugat demokratikus áramlataival szembehelyezkednie. Ecsétele a Podmaniczky-utcai páholyháznak 1920. májusában, kormányrendeletre történt konfiskálását. A házat másnap a lakáshivatal a Move-nak utalta ki. Egyidejűleg a páholyház összes ingóságait birtokba vették. A feloszlatozott pp tagjai évek óta hiába követelték a szigorú vizsgálat lefolytatását. Az elfogultaknak nem szabad elfelejteni, hogy egyidőben maga Tisza István kérte fel a magyar székességet, a gyors és fiszességes béke közvetítésére. Ha Tisza István emlékének megadják azt az elégtételt, hogy ő nem akarta a háborút, úgy el kell ismerni, hogy a székesség is megkísérelte segédkezést nyújtani abban, hogy a háború mielőbb véget érjen. Kiváló magyar székességi névsorát olvassa fel ezután a szónok, többek közt Batthyányi, id. Andrássy Gyula, Türr István, Pulszky Ferenc és Eötvös Károly neveit. Felsorolja, hogy a székesség Magyarországon előmozdította a népiéletet emberbaráti intézmények létesítésével. A háború alatt hadikórházakat és más jótékony intézményeket tartottak fenn, tehát nyugodtan állíthatják, hogy a háza iránt úgy békében, mint háború idején megtették kötelességüket. Végül Gál képviselő a jelenlevő dr. Walkó külügyminiszterhez fordulva kérte, hogy vonják vissza a székellenes rendszabályokat s működésüket az egész országban mielőbb engedélyezzék.